

מאמר
מאמר

סודי ביותר

פרטיכל

הפגישה עם ר"א י. רבין

תל-אביב, 24.5.1968.

נכחו: רה"מ ל. אשכול, השר א. אבן, ר"א י. רבין, ד"ר י. הרצוג, מר ג. רפאל,
מר ביטן, מר א. ארנוב, מר ע. יפה, אל"מ י. ליאור, מאמר מאמר

רשמה: שולמית יפה.

ר"א י. רבין: ישנם כמה נושאים מסויים, שלא דברתי עליהם עם שר הבטחון
וברצוני להעלות אותם כאן. נושאים אלה הועלו בפני
על-ידי האמריקאים, לפני נסיעתי הנה, ואסביר את הרקע שלהם.

נוצר אצל האמריקאים רקע, שכאשר הם צריכים להציל אותנו
מהבוץ, אנו רוצים אליהם, והם מצילים אותנו.
הם סוענים שהעלו בפניך את נושא סיראן, שהועלה היום

בעתונות.

מר ג. רפאל: הם שאבו את היריעה ממועצת הבטחון.

ר"א י. רבין: היריעה הראשונה הופיעה בעתונות הישראלית, ולאור זה
שאלו זאת בניו-יורק.

הם העלו את הענין בפניך בשעתו: יש לי דעה משלי
על ענין סיראן, שאסור לנו לוותר עליו. את הסכניקה כיצד לעשות זאת -
רואה אני כבעיה שניה כמעלה. אך הם אומרים: חברים יקרים, העלינו בעיית
סיראן והחוצאה היא, שלקחתם נוסף עליו גם את הארץ סנפיר.
הם סוענים: עד אשר דברנו עם אשכול - לא היחס שם,
וכאשר מדברים אנו אתכם על כך - הפועל-יוצא, שלוקחים אתם את הארץ הזה
לכם.

לכן, הם דורשים פינויים של שני האיים הללו מפני

מנוכחותנו שם.

ההצעה שלנו לבוא ולהגיד שלדעתנו, אין להכין מדוע
לקחנו את הארץ סנפיר. כאשר הייתי רמטכ"ל, לא ביקשתי לתפוס את הארץ הזה.
אני מבין שנמסר להם הנוסח, שאנחנו מפטרלים שם. אך הם שואלים מה פירוש
הדבר, האם נמצאים אנו שם או לא?

מכאן אפשר לשלוח נוסח כזה או אחר, אבל שם מדברים על
דברים כרוכים. וכאשר אתה מדבר - מותר גם לצד השני לשאול שאלות.

אני יכול לבוא ולומר: סיראן - זה חלק מענין הבטחת
חופש-השייט. כל זמן שאיננו מובטח - אין ברירה אלא להשאר שם. השאלה היא -
האם אותו הדין חל על סנפיר?

רה"מ ל. אשכול: במידה שהוסבר לי הענין של הפיטרול, הרי כאשר איננו
שם - מהווה הדבר סכנה לנו.

ר"א י. רבין: תרשה לי, אם כך, לדבר על זאת עם שר הבטחון.

רה"מ ל. אשכול: אני מוכן שזה יועלה במקום נוסף.

ד"ר י. הרצוג: אכן, הדבר הזה לא הובא אף פעם לוועדת שרים.

האמריקאים התרשמו מפניית ג'ונסון אליך, שיש סיכוי ר"א י. רבין:

שנעזוב את הארץ, בצדק או שלא בצדק.

אולי מתייחסים הם להתחייבות בכתב של האמריקאים, ש מר ביתן:

הסעודים מקבלים את העקרון של חופש השיט.

האם ישנו הדבר בפרטיכל? ר"א י. רבין:

ישנו.

מר ביתן:

בזמנו אמר לי הנשיא: אתם רוצים בארץ שתהיה שרויה רה"פ ל. אשכול:

באשכולות של שלום; אתם רוצים ב"פס אופ

דיס אנד פיס אופ דאח?

מיד אמרתי לו: אני שואל אותך ואני רוצה לדעת מלה

במלה: האם יכול אתה לקבל צאצא התחייבות בכתב מסעודיה, שלעולם, מהמקום

הזה לא יפריעו לישראל את המעבר הימי? - על יסוד זה תתחייב אתה לפנינו

בכתב? - אם נרשם פרטיכל, הרי הדברים הללו רשומים שם.

הכוונה, שלא תהיה נפש חיה שם. השר א. אבן:

זאת אמרת גם בחווה. מר ג. רפאל:

הוספת שזה לא יפה, אמנם לבקש את הדברים האלה בכתב, מר ביתן:

אבל אתה רוצה זאת בכתב.

הוא אמר שזה נראה לו והריץ מכתב בהתאם. רה"פ ל. אשכול:

הוא שלה לי מברק לצי שהגעת הביטה, בענין זה. השר א. אבן:

כן. לכן, הבינותי שלא מתרגשים בזה. גם אני לא רה"פ ל. אשכול:

מתרגש כל כך, ואני יכול להיות כל אומן שהם שותקים

בענין זה. אך מה יהיה כאשר יתחילו ללחוץ עלינו - זאת עלינו לדעת.

בינתיים זה ענין האי סנפיר. השר א. אבן:

אך אתה צריך לענין זה את נוכחותו של שר הבטחון. רה"פ ל. אשכול:

כי זה נעשה לפי תביעתו. ר"א י. רבין:

אני מבין שזו כבר עובדה קיימת. השר א. אבן:

יושבים שם שלושים חיילים קבע, כבר שלושה חודשים. מר ג. רפאל:

אם אומרים אנו שעושים אנו פטרולים בלבד, השאלה היא רה"פ ל. אשכול:

אם הכרחי ואם רוצים אנו להמשיך להחזיק בזה בצורה זו.

התפלאתי שעל המחשבה בענין סיראן איש לא הגיב ונאחז בה. גם כאשר הבאתי

זאת לדיון - בשום מקום לא הוחלט בשלילה. איש לא התרגש מזה. במידה

והאמריקאים שותקים, הרי גם אנו ממשיכים לשתוק.

האמריקאים אינם שותקים, אלא מזכירים זאת מפעם לפעם. ר"א י. רבין:

בענין סיראן הגשנו להם שאלון וכאילו בכוונה, על דברים מר ביתן:

שהבינונו שהם אינם יכולים לעשות בזה דבר. כך שהכדור בענין טענה זו נמצא

בידיהם. הדבר החדש שהועלה זה ענין האי סנפיר.

בענין סיראן באמת ישנה סכנה, שאם לא יהיה בידינו - השר א. אבן:

יפריעו לנו את המעבר לכלי שיט שלנו.

הוסבר לי ששתאום נפקחו העיניים ונחברר שזה מהווה רה"פ ל. אשכול:

סכנה.

מר ג. רפאל:

האי הזה קרוב ביותר לחוף הסעודי. המוחות המשפטיים של הצבא רוצים לתכנן תיחום תחום של המים הטריטוריאליים שלנו שם. במידה ומתקרבים היינו שלושה עד ארבעה מייל מהחוף הסעודי, וזה היה מפריע לשיט של הסאנקרים שם. זה היה מסבך כמיותר את העניין. הם פנו אלינו וסרכנוף לתת הסכמתנו לכך, מבחינה מדינית ומשפטית.

ר"א י. רבין: אפוא אני מציע לא להעלות עניין המים הטריטוריאליים, אם איננו רוצים להסתבך.

השר א. אבן:רה"ק ל. אשכול:ר"א י. רבין:

הנקודה הראשונה, שכעצם עלתה וביקשתי בה שיחה, לפני שסעתי הנה, בט במחלקת המדינה וגם בבית הלבן, היא הבהרת אצאאא, היכן העמדה האמריקאית עומדת ומה הבעיות העומדות בפנינו. באחי אליהם תוך גסיון להבהיר היכן העמדה האמריקאית היום וי-ז-וי, מה הנושא העיקרי.

איני רואה את הבעיה רקצבשאלה הטכנית, אם יש לפעול עם יארינג או לא.

צריך לזכור שמבחינתנו הבעיה המרכזית היא במשולש

הערבי אמריקאי וישראלי והטכניקה מחבלגלת דרך האו"ם.

עמדתנו היא, כפי שאמרו כאן היום, כפי שהיתה ולא

השתנתה. היא בניגוד לרוסים ומתוך ראיית האיום הרוסי בכל חומרתו מצדה-

התיכון, והשאלה אם נגיע להסדר שלום וכאשר אני אמר הסדר שלום, אין זה

אומר חוזה שלום. הם מכדילים בין חוזה שלום והסדר שלום.

הם לא דברו מעולם על חוזה שלום ואינם מדברים היום

על חוזה שלום.

לא מדברים על "קונטרס סטלמנט"?

השר א. אבן:ר"א י. רבין:

זה אינו "פיס סטלמנט". הם אומרים חוזה בצורה חוזית,

חתום על בין ישראל וכל אחת משכנותיה. הם אינם מדברים

על הסדר כולל, "פיס סטלמנט".

השר א. אבן:ר"א י. רבין:

המשפטנים אומרים שלמלה "פיס טריט" אין שום משמעות.

אביע גם לנקודה זו.

(א) הסדר שלום בצורת חוזה בין ישראל וכל שכנותיה,

חתום, בלוי ומפורסם.

(ב) כל הנושאים הכלולים בהחלטתמועצת הבטחון, שהם הבסיס

להסדר, הם בבחינת פאקאג'-דיל. ואין ביצוע לפני הסדר. כלומר, אין מקום

אלחביעת-נסיגה לפני שיימצא הסדר שבא לידי ביטוי. ויותר מזה: הם סיפרו

שביום ה' היה רוברטס וניסה ללחוץ על האמריקאים להוציא את התעלה מכל

מכלול הבעיות וללחוץ עלינו, שבעייה זו תיפתר בנפרד.

השר א. אבן:ר"א י. רבין:

התעלה או הספינות המקועות בה?
שאלתי אם אצאצאאא הכוונה לפינוי/קתעלה או לתעלה
כולה. והם החלו מסתבכים. על כל פנים, הם מתחילים

בענין הפינוי. הם לא לחצו עלינו עד היום בענין התעלה.

הם אמרו שמה שלא יופיע בהסדרי בול או בין שני

הצדדים - הם לא יתערבו בזה. אבל אם ישראל תעמוד על דעתה - -

נחנו על כך תשובה שלילית.

זו העמדה האמריקאית היום.

ישנה בעיה שניה: הם אומרים כך: לפי הידיעות שישנן

ביריגו, חלה תזוזה במצרים.

כאן עלי להעיר, שלפי הכתוב בעתונות, מערבבים בין שני

מכתבים - מכתבו של ריאד ליארינג ומכתבו של ד"ר יארינג לאו-טאנט. המצרים,

לפי דעת האמריקאים, נחנו בכתב תשובה ליארינג, שהם מקבלים את הנוסחה של

ה-9 במאי. הם לא מכירים בנוסחה של ה-10 במרץ. האמריקאים מפרשים זאת

כקבלת ההחלטה כולה, כולל את המלים "וויסדרול" "לאסטינג פיס", והם

רוצים בשיחות. מה שהוצע להם אין פירושו - שיחות ישירות. לכן, הם מוכנים

לשלוח את הנציגים שלהם. ואצורך זה - נציגיהם הקבועים באו"ם הם הנציגים

המתאימים לכך, והם יהיו אלה שישתתפו בשיחות על ביצוע ההסכם.

האמריקאים אומרים לנו, שהיום אנחנו במצב, שאיננו

יכולים להתאחד בטענה המצרית, שהם מתנים פתרון בנסיגה תחילה. לדעת

האמריקאים - עכשיו צריך לעשה לענין.

כלומר, העמדה המצרית מחודש מרץ - רוככה.

השר א. אבן:

הם אומרים שאלה הנקודות או הידיעות שבידיהם

ר"א י. רבין:

וכדאי לבדוק זאת. יארינג, בשלב זה, רוצה להיפגש

תחילה עם הצדדים ולא עם המעצמות.

אני מבין שהוא נפגש כבר עם המעצמות, ועדיין אין

לנו דיווח על כך.

ישנו דיווח על מה שאמר לאמריקאים. הדיווח הגיע

מר ג. רפאל:

אחמול.

הם אומרים: עכשיו אין סיבה עקרונית שלא לבגש

ר"א י. רבין:

למו"מ. יחד עם זאת אנחנו אומרים להם, שנאצר, כולנו

מכירים אותו. מה שאמר אחמול אינו בהכרח חופס היום. כלומר, אין לנו

בטחון מלא שזוהי הכוונה שלו. הדרך היחידה לבוא ולדעתה ולבגש לעצם

הענין, כלומר - לבדוק.

לכן, הצעתנו לכם, (וכאן פיסקור, האיש האחראי

במחמ"ד על הכוונה האו"ם, אמר: אילו הייתי אני יוסף תקוע, הייתי בא

ואומר: אני מבין שהמצרים הסכימו להחלטה מועצת הבטחון על כל חלקיה, שלא

מתנים דיון בנסיגה, והרעיונות שלי לגבי גוף הענין הם א-ב-ג וכו'.

כלומר, נקיטת כללים מוגדרים, ועל כך מבקש אני תשובה או תגובת הצד השני.

חזרתי לענין השיחות הישירות ואמרתי: אם ההנחה היא

שפגש שמרובר על "קונטרקט פורם" - התום על ידי שני הצדדים - כיצד

אפשר להגיע לזה בלי מבט בין שני הצדדים? על זאת ענה לי: נכון, אבל מי

אמר שזה צריך להיות נגד הטלגרף הירוק?

שלושה שבועות לפני בואי הנה נפגשתי עם קצנברך, והוברר לי כי זה קו אופייני אצלם במשך כל הזמן. הם אומרים לנו, בערך כך: חברים יקרים, אנא צאצאצא טכניקה של שיחות אי-אפשר לעשות עקרון. אפשר לומר שיש עקרון על נושא מיוחד, על אישיוס. הדבר סובסטנטיבי. כיצד מנהלים שיחות, אם בשלב ראשון אלה שיחות ישירות או לאו - זה ענין אחר. אמרתי: זה לא ענין טכני אלא מהותי. אנו רוצים להגיע להסדר שלום ובלי הידברות - אי אפשר להגיע לכך. הוא אמר לי: אתם רוצים שיחנו לכס קלף עיקרי כבר בתחילת השיחות? אתם רוצים מלכתחילה הכרה בכס, ויבוא חוסיין או נאצר וישב אתכם יחד ותגידו לו: 1) הגבול הוא תעלת-סואץ; וכן הלאה. ואז יתחילו השיחות, אחר שנחנו לכס את ההכרה. האם חושבים אתם אותם למסוממים במורים?

בלי שהם יודעים על תוכן הדיון, הנושא - רוצים או חושבים אתם שיבואו לשיחות ישירות ויחנו לכס במכה ראשונה כל מה שרוצים אתם? - בצורה זו רוצים שיחנו לכס את הכרתם?

דעו לכם שכאן עמדנו שונה משלכם.

הם ניסחו זאת בעדינות. יחד עם זאת הם אומרים: אם על זה תבואו למועצה הבטחון, אחרי שאמרו המצרים שהם מוכנים לבוא לקראתכם - אנחנו נחשוב זאת לשגיאתה של ממשלת-ישראל. 4. זה שוב פעם מה שנאמר לי ויתכן שאין דברים סופיים, לא לכאן ולא לכאן, אבל אני חושב שכאן צריך לדעת את העמדה האמריקנית. אמרתי להם כך: אתם יודעים עמדת ממשלת ישראל, שלא הסכפנו אף פעם לנוסחה של ה-9 במאי, אלא ל-10 במרץ.

דבר נוסף: חרשו לי לשאול שאלה פרטיות, לא בשם ממשלת ישראל: אם צריך להתפוצץ ואנחנו שנינו, אין לנו ספק בכנות המצרים כאשר לנכונותם להסדר שלום בר-קיימא במזרח התיכון - אם כן, כיצד נבחן זאת? אתם רוצים שנתפוצץ על אצאצא הענין - היכן צריך להיות הגבול? זה לא טוב לנו ולא לכם. יש החלטת מועצת הבטחון, ויש בה שני סעיפי-פתיחה: אי-השלמה עם כיבוש שטח בכוח, והדרישה לשלום צודק בבר-קיימא במזרח התיכון.

אני, אמרתי להם, רוצה הייתי תחילה להבין כיצד צאצאצא

להבין את המלים "וויסדחל" - האם זה "קליר קאט", כי לא ברור עד היכן המדובר. וזה נושא לדיון. אני רוצה להבין למה מסכימים המצרים כאשר אומרים הם "ג'אסט אנד לאסטינג מיס". אולי הפירוש שלהם אינו בכלל "שלום"? הבה נגדיר אנחנו במשותף מה הוא הסדר של שלום ולפני שמתחילים אנו בשיחות סובסטנטיביות על האישיוס, אבה נבהיר מה הוא השלום עליו מדובר כאן. כי כל הזמן איננו מצליחים לברר מה כוונת השלום כאן. השר א. אבנר: בבהרנו בחורש מאי הבהרה מטויימת. אולי זה אינו חופס עכשיו.

ר"א י. רבין: כי אם להתפוצץ, מאחר שאני מעריך שיש סיכוי של חשעים א אחוז שהמצרים אינם מוכנים להסדר שלום ומה שרוצים הם זה לחלץ מה שהפסידו ולהסתפק בכמה מלות-מלל, שלא ישנו את מערכת היחסים הבסיסיים, השאלה היא על מה מתפוצצים כאן. האם על מהות ההסדר, או על טכניקה של מ"מ, או על דבר אחר.

מיוחד, שיקיים את המבע עם יארינג בניו-יורק.

מר ג. רפאל:

לפי הידיעות וההנחיות שלנו, אין שום דבר אחר כאן עם

המצרים מאשר חרביל העמולתי להחליץ מהמצוקה שהם

בחוכה בגלל ארבעת הלאוים שהשמיעו. הם החליטו להפוך את הקצרה על שה, ולעפוף ולהעמיד את ישראל במצב זה. אין לדעתי שום מגמה אחרת במהלך זה של המדיניות המצרית. הסתחליתו כבר בדבר, וזה עושה רושם כבר בואשינגטון, ולא עושה די רושם בדעת הציבור. אני מציע לנהל את המערכה אחס בדיוק באותו מישור, התעמולתי, כפי שהם מנהלים זאת ולחשוף את המגמה שלהם בציבור ולא באמצעות יארינג.

גם המצרים נוהגים כך, ואילו בחרו בדרך הדיפלומטית

השקטה ולוחשים לארינג שיש להם כוונות כאלה - היה זה ענין אחר. הם הלכו ישר לעתונות העולמית והציגו את עצמם שוחרי-שלום, מתפשי פתרון וכו'.

ר"א י. רבין:

במקביל הם נתנו תשובה שונה מהותית. השוני שרואים

האמריקאים אינו בתשובה ל-4 השאלות הללו, באי-התניית נסיבה כחבילה אחת.

מר ג. רפאל:

אני מוכן לפרק להם את החבילה. אנו יודעים מה המסמעות

שלהם ואין צורך לחשוף זאת. אני דורש לגלות מה פירוש

הדבר, כאשר מדברים הם על חבילה אחת; מה פירוש הסדר של שלום וחופש שיש

כאשר לא יתנו לישראל לעבור בחעלה עם אניותיה. למזלנו השגריר המצרי

בפאריס נאם נאום פוטבי וחשף נמקס במלואה את התכנית המדינית, המסתתרת מאחורי חכנית הביצוע בשלבים. אנו יודעים יותר מאשר הוא אומר, ועלינו לתת לציבור חשיפת התכנית המצרית בצורה כזאת, שתחזיר לנו את היזמה המדינית ולהשאיר את הענין בשלב זה בחחום של המאבק התעמולתי.

ר"א י. רבין:

איני מקבל זאת מסיבה פשוטה: מסרהי לאמריקאים עיקרי

שיחת שר החוץ עם יארינג בשטוקהולם. שר החוץ אמר:

הנה, ריארד אמר בלה-מונד, שהם יכולים להביא נאומי שרים של מדינה-ישראל האומרים: ניסאר בקו הפסקת האש. האם על זאת נבנה מדיניות?...?

ישנה עובדה מדינית שהיא קובעת יותר מכל נאומי שגריר

מצרים בפאריס, ויותר מכל נאומי ריארד: העובדה היא שהם קבלו את החלטת

מועצת הבטחון במילולה ורואים אותה כפאקאג'-דיל, ונתנו זאת בתשובה ליארינג.

מר ג. רפאל:

אם כן, נבוא אנו ונסביר מה המסמעות שלה.

רה"ס ל. אשכול:

אם כן, מה מציע אותה, בלי שאחה מחחייב לעולמים?

הוא אמר שהוא מקבל את הכל. לצערי או לא לצערי,

ולצער כולנו, אולי, זה הצער שנתבקש, ואמרנו: אם כן, מה צריך לעשות

עכשיו, כדי שלא נהיה במבוכה אצל האמריקאים?

ר"א י. רבין:

עלינו להבטיח חזית אחידה ככל האפשר עם האמריקאים.

וכאן אומר שני דברים:

1. האמריקאים "אין דה לונג ראן" רואים את הבעיה

הטהותית גם באינטרס שלהם (והם חושבים-גם באינטרס שלנו); והמטרה היא הסדר

של שלום. להסדר שלום יש מחיר והוא כמסבע ישראלי. עד היכן - אני לא חסיד

דברנו אתם אף פעם ודי בצדק.

ר"מ ל. אשכול: מה אתה רוצה לשמוע מאתנו?

ר"א י. רבין: שהשלב הנוכחי הוא בשתי אפשרויות: או להמשיך להיפגש

על שיחות מו"מ ישיר. לנסות זאת בכוח זה - לא ניתן.

להבהיר דבר שני: מה חכלית א ודמות שלום לפני כניסה למו"מ, אם לא

מצליחים להגיע להבהרה של ענין זה:

(א) עם אמריקה; (ב) עם יארינג.

ד"ר י. הרצוב: איך רואה ארצות הברית סדר השלום עם מצרים, לדעתך,

לפחות?

ר"א י. רבין: איני יודע. לא ביקשתי זאת אף פעם מהם. לדעתי הם

מדברים על נסיגה מעיקר סיני, פחות או יותר, עד

הגבול הפלשתינאי. אלה השערות ואיני רוצה לומר זאת בוודאות.

ד"ר י. הרצוב: ראש הרושם שלי, שהם חושבים על נסיגה טוטאלית שלנו.

ב) פירוז חמורת (א); (ג) לחופש שיט בתעלה.

לגבי עזה - לחפש איזו נוסחה שתאפשר לנו להשאר שם,

תוך הסדר בינלאומי איזה שהוא.

השר א. אבן: כפי שהיה בזמן המצרים שם.

ד"ר י. הרצוב: לגבי סואץ, איני יודע כיצד יעמדו ברגע האחרון. זו

בעיה קשה להם, כלומר, אם נגיע אתם להסדר, אזי עליך

לחת הערכה בנקודה זו. הרושם שלי שנאצר יכול להתבסס על מועצה הבטחון

ובנקודה זו הוא די קרוב לאמריקאים.

ר"א י. רבין: לדעתי אינו קרוב לאמריקאים.

השר א. אבן: כאשר לצורת השלום -

ר"מ ל. אשכול: אם אין זה הסעיף היחיד העומד לדיון כאן היום -

איננו יכולים להמשיך בצורה כזאת.

ר"א י. רבין: בשלב זה אני מציע לא להיכנס אתם לדיון במידת

האפשר, על ענין הגבולות. יש להחריז על הענין: -

מה זה הסדר-שלום. ללחוץ עליהם, שזה התנאי להבהרה והתקדמות.

ישנה אפשרות שניה: לומר להם מה הרעיונות הכלליים

שלנו על הסדר-השלום בכלל.

מר ביחן: אנסה להרגם זאת לשפה ישראלית.

החידוש שמוצע הוא, שאנחנו מנסים להידבר עם

האמריקאים על הדרך או הדרכים להגיע לשלום לפני שמדברים עם יארינג,

כי יארינג למעשה הפך למעצמה. הוא הפך ל מאיש שהלך ממדינה למדינה,

להיות מחוץ. אנחנו בזה יכולים לחרום גם חרופה לקידום תהליך זה.

כלומר, במקום שנדבר אתם - אחרי כל שיחה עם יארינג, ישנה פרצדורה,

מרווחים לו מה היה בשיחה. אני מציע שנראה עתה ביארינג מכשיר קיים, אך

לא עיקר הדבר. עלינו לנסות להגיע להידברות עם כס-הברית היחיד שיש לנו.

יארינג אינו כן-ברית שלנו. הוא עלול להיות לנו לרועץ, ועלינו להקטין

דמותו וחשיבותו, ולא לבנות אותו.

אליף פ. עמית: שקענו יותר מדי בטקטיקה והבעייה העיקרית עם האמריקאים

שאלנו היא, ההדירה הרוסית. אם צריכים אנו לדבר עם

האמריקאים על משהו, זה העניין העיקרי. הטקטיקה זה כבר פועל-יוצא מזה.

נלך לאיבוד בחוכה, מאשר למעשה לא פתחנו את הבעייה העיקרית, המעיננה את האמריקאים.

יש לי מסקנה מעשית, אולי קצת אמיקורסית. אני יותר

אופטימי ואני חושב שהם מבינים את העניין. אלא מה, על חשבוננו מוכנים הם לעשות תמרימים. אם לא נהיה במישים ולא נעשה את התמרימים הללו, ישנו שטח מסויים מוצק אחד, שכאשר מדובר עליו, ייעצרו באותו המקום ולא נסכים ללכת מעבר לו אהם יחד. הם לא ירחפו אותנו יותר מדי, אם נביד להם, שבענין זה לא ילך הדבר, כלומר, שלא הולכים אנו אלא על שיחות ישירות, לדוגמא, או כל דבר אחר שנחליט עליו, אזי עלינו לומר להם דברים המקשים עליהם ולא כאלה המקילים עליהם. הם ילחצו עלינו ובמקום מסויים ייעצרו.

איני בטוח אם לא צריך לבוא ולומר לאמריקאים, שההדירה

הרוסית קבלה ממדים כאלה, שאיננו יכולים לשבת בשקט ונעשה משהו ביזמתנו.

זה יכול להדאיג אותם. כוונת דברי לומר, שעלינו לתפוס את השור בקרניו

והקרניים - זו הבעייה. לכן, צריך לקפוץ על העניין הזה ולהיות הרבה פחות

במישים, וזאת מחוץ ידיעה ברורה, שזה שבע בנו. כי אני חושב שנסתדר אהם

בענין הטקטיקה. איני סוהר את מה שאמר גרעון, שעלינו להתחיל משהו, אבל

איני בטוח שזה מוכרח להיות מתואם אהם במאה אחוז, כי נדמה לי שזה

מתפתח בכיוון של אי-הליכה מתואמת יחד בכל הנקודות.

השר א. אבן: לגבי דברי משה, נסיוני היה לפי שעה מנוגד, אם ניקח

את יארינג או אמריקה לדוגמא: יארינג יותר זהיר ומאופק

וחמיד התביעה שלו הייתה פחות טשל ארצות-הברית. הם חבצו מאתנו חמיד יותר

מאשר חבצו הוא. כי אם הוא מתפוצץ אתנו - הוא אינו קיים, והם יכולים לנסות

ולחייב. לפי שעה יארינג מבקש מאתנו להחזיק אהו קשר. הוא אומר שהוא

הוגה איזה רעיון, לצ'מקה, לוח, ואיננו יודעים מה פירוש הדבר. היום איננו

לחוצים מצד זה.

מחר הוא יכול להיות מעין ברנדוט, ולחלק את האזור,

התביעה האמריקאית יותר מתקדמת מזו שלו. אבל הואיל והוא לא מייצר

פאנטומים, ולא מרחיע את בריה המועצות, ולא מונה באו"ם חזית נגדנו, אני

מציע שנתייחס לבעייה כיצר לספק את התביעה האמריקאית, שנבדוק כנות או אי-

כנות נאצר.

כאן יש שתי הצעות: הצעה של יצחק, שאני נוטה לעזרהות

אחה, שנגיע להבהרה אם זו כפי שעשינו במרץ, ונכוון ליארינג כמה שאלות,

וכמעט ודאי שהתשובות יהיו שאצלם שלום זה לא חוזה ולא פתיחת התעלה, ולא

דיבור על הגבול החדש, ואז נביד לאמריקאים: הנה, אהם ואנחנו - היכן

עומדים אנו.

ישנה הצעה של גרעון, לא להסתכן בזה, שמא האמריקאים

דוקא יתפעלו מתשובות אלה.

אם נקבל תשובות בנוסח מרץ - זה מצב הרבה יותר טוב.

ר"א י. רבין:

השר א. אבן:

8 המצרים נכנס לכיוון הפוך של המהלך שלנו. הם מרוויחים על-ידי הגמשה של טכסים ואנחנו הופכים למצרים והם - לישראלים. אני מציע לפי הצעה גרעון, שבפומבי נעשה מה שעשינו במו"מ, נזרוק לחלל העולם שאלות. כאשר מצרים מדברת על השלום - ושואלת האם היהודים מוכנים לקצנרקסד פיס" - עלינו לשאול - האם היא מתכוונת לקבוע אתנו גבול חדש. כאשר היא מדברת על שלום - האם היא פותחת מיד את התעלה? - אם יצטרכו לומר ^{למא} "לא", או שתהיה שתיקה - 444 אז האמריקאים יכולים לומר שקלקלנו את כל העסק, והפכנו זאת לתעמולה. ואני חושש שעל זאת תהיה תגובה רעה. - -

רה"מ ל. אשכול:

אני מתפלא עליך, יצחק, או שאני חש בדברים כאלה, כאילו אני במבוכה כלמי האמריקאים. וזאת במיוחד, לאחר ש שהוצאנו את השם המפורש מפינו, שאנחנו מקבלים את החלטות ה-22 בנובמבר. מדוע מתאוס צריכים אנו להיות במבוכה? כאשר הייתי בזמנו באמריקה, ושאלו אותי "איזו מין ישראל רוצים אתם?" - לא אמרתי: דברים מפורשים, כי עדיין לא קבענו זאת בינינו. ברגע שאומרים אנו שמקבלים אנו משהו - מדוע לא יבינו אותנו שבאמת אנחנו אתם. ואחר עשרים שנה, בהן היו לנו שלוש מלחמות, הסימן הראשון של רצון חיובי לגשת לעניין הוא - ישיבה פנים אל פנים. אני חושב שבחוס-לב, עלינו להבהיר כי זה חנאי ראשון שלנו. מה המבוכה כאן? -

אפשר גם להתחיל זאת כך: בבקשה, אתה אולי צודק, אבל אז יהיו הם במבוכה ולא אנחנו. יכול להיות שהם מרמים אותנו ויטחבו אותנו בעד האף, עד אשר יביאו אותנו למינימום בכל דבר ודבר. זאת ישתדלו לעשות בכל כוח.

ר"א י. רבין:רה"מ ל. אשכול:

אם כך, עלינו לומר מהרגע הראשון: אמרנו כך וכך והנציג שלהם אמר שגם טביל נסיגה צריך לדעת גבולות.

ואז עלינו לשבת, ולדון בדברים, והשאלה היא - מי יעשה זאת? האריכון הן מנהל מו"מ. ועם ויאסנאס הביעו למו"מ פנים אל פנים? - וזה מתנהל תוך כדי מלחמה? - אם כן, נדמה לי שעלינו לקיים הסברה גדולה ורחבה בציבוריות האמריקאית בעניין זה, ולהסביר עמדתנו.

אני מבין שמגייסים אנו את מעט הידידים שלנו, הא-האומרים משהו למישהו, ביהוד כאשר עתה ניסשת שם מלחמת המדורות, ואינך יודע למי עליך לומר דבר.

אחר כל הדברים הללו - איני יודע מה נשאר לנו לעשות, אם לא דברים פשוטים, אמיתיים ונכונים.

אמרנו שמקבלים אנו את הסנייה, אבל רוצים אנו לדעת

מה רוצים מאתנו בכלל. על כל פנים, אינך יכול להתחיל בנסיגה. כי צריך לדעת תחילה לאן פ פני הדברים. ביהוד כאשר א-הא-הא מקננת בך הרגשה שיארינג הרבה יותר זהיר, לפי שעה, מהאמריקאים, ויתכן שעלינו לומר ולו גם כפומבי, שאיננו יודעים מה בריוק רוצים מאתנו. יתכן שעלינו לדבר אליהם בשפה קשה יותר.

כאנגליה דובר על דבר התעלה ושוב הלכתי עם האידאה שלי ואמרתי לוילסון, מה שאמרתי לו. הוא ענה לי בשאלה: עם דגל ישראל?

אמרתי שלא אכתב לי שאת כל התעלה יעברו כולם ללא כל דגל שהוא, אך שיאמרו דברים ברורים. אך במידה ולא חובטת לנו הדרך בתעלה ונצטרך, יחד עם זאת להחזיר את השטחים - מה פירוש הדבר?

ר"א י. רבין: את התעלה לא רוצים להחזיר.

רה"מ ל. אשכול: יפה. איני יודע אם יעלה בידך ואם יש לך קונטרס

של "אגרימנט פיס" וכו'.

ר"א י. רבין: הכונה שלך - להסדיר זאת בסדר של שלום?

רה"מ ל. אשכול: כסובן. אנחנו מצמצא בלענו צפרדע שלא רצינו כלל

לבלוע אותה. לא אמרנו אף פעם שאיננו מקבלים החלטות

מועצת הבטחון הראשונה. לבסוף אמרנו: טוב, נגמר הענין. ועתה - מאיזה קצה עלינו להתחיל? אי-אפשר להתחיל מקצה של נסיגה. צריך להתחיל מקצה של מו"מ רציני.

כל אדם הבון ורציני, אם נותנים לו הסבר על עמדתנו, שהנה - היו שלוש מלחמות תוך עשרים שנה, תוך הסתה מחמדת שלהם נגדנו, וכאשר לכולם יש יסוד לא להאמין לנאצר, אחרי כל מה שעשה, ולא רק לנו, הרי ש שרוצים אנו עתה לשבת אחס פנים אל פנים.

אמרנו זאת גם בכנסת והסברנו שבשבילנו זה אינו בבחינת קפריזה, אלא אפ' השובה לנו עצם הפגישה פנים אל פנים. לא נעמוד על כך שיהיה זה דווקא נאצר עם נשיא המדינה שלנו, אלאף יהיה זה אדם בעל-שקל, שינהל את הסו"מ. זה הדבר הראשון אותו דורשים אנו.

דבר שני - צריכה להיות הכרה הדדית בין הצדדים.

אנחנו ניגשים ומדברים בינינו ודנים סעיף אחר סעיף, ולא יתכן להתחיל מענין הנסיגה.

האמריקאים אינם יכולים, אלא אם רוצים הם למכור אותנו,

להסכים לתנאים כאלה.

לכן - א) הדבר סובן וברור וצריך להתחיל להסביר

זאת מחדש לכל עולל ותינוק ולכל אדם רציני. אם שומע אני את קצנבך

ואחרים - צריך להתחיל אולי לדבר אתם מחדש על הנושא הזה.

כאשר נפרדתי מהנשיא, הוא שאל אותי: "ארי יו ספיטמיס"

-ובאותו המעמד, בנוכחות אנשים רבים, הוא אמר: נאם - שומע אתה? - ממך

אני רוצה שבראשית שנת 1970 לא יהיה תירוץ כלשהו, והכל יהיה מוכן

ובתחילים אתם בזה ובזה... והחשובה היתה - שהוא שומע אותו.

אחר פנה אל וילר: אני שואל אותך כמה זמן צריך לקחת כדי להכשיר אנשים

לנשק הזה? יתכן שלא יכול היה לומר לו אחרת, והוא אמר, שדרושים לו

18 חודשים לכך. הדברים הגיעו לכך, שאמרתי גם שאולי יצחקו לי, אבל

לו גם אראה חסדוני, עלי לומר: חנו לי עכשיו, בשנה זו, 12 מסוסים. בשבילי

זו תהיה התחלה. לכן, צריך להתחיל לדבר בקול הרבה יותר רם, ובפענוט

וחרעומת אל האמריקאים. צריך לפנות בסוף כזה אל ג'ונסון ולכל האנשים

הללו ולכל מי שבינם ובין ג'ונסון ולכל הציבוריות הגדולה שם. עד עתה

ממשיכים אנו לחלק לו רק קומפלימנטים...

- ר"א י. רבין: מאז שחדל להיות מועמד, לחץ הקולות היהודים אינו קיים עליו.
- ר"מ ל. אשכול: איננו אומרים שאינו מסלא הבטחתו.
- ר"א י. רבין: נסינו להגיד זאת, והוא אמר, שהבטיח להחליט על כך עד 1 בינואר 1969.
- ר"מ ל. אשכול: הוא אמר שהוא יחליט קודם לכן, אולי תוך כמה חודשים. כך הוא אמר לי.
- הגענו לקצה הגבול ברבע זה, ואין לנו מה לומר עוד. גם עתה הייתי סבור, לו ידעתי שזה פותח לי איזה מפתח, שאילו אמרתי לו: בבקשה, תקבל אתה המחייבות בכתב מסקוד, ועל יסוד המחייבותו - תמחייב אתה לנו בכתב, שרגל אדם לא תעלה שם - כי אז הייתי עושה ג'ססה. אבל איני עומד על כך.
- ר"א י. רבין: על מענה איני מתווכח.
- ר"מ ל. אשכול: דומני שעלינו לקבל לשון חזקה וחריפה יותר בציבור, בכל דרך מתאימה. אם אתה אומר שבאופן כזה מעלים הם את השאלה - מה פירוש הדבר, ומבקשים תשובה "כן" או "לאו", ולא דוקא דרך - יארינג, בבקשה.
- השר א. אבן: איני מתרשט שהאמריקאים רוצים או מציעים, שנגיע להסכמים עם מצרים בלי להיפגש איתם. אבל הואיל ואין מגישה והסדר, שנעשה מה שנחוצ כדי להבהיר שעמדתנו היא כזאת. זה השלב הציבורי בכל העניין. השאלות תזרקות לחלל העולם הן פחות מסוכנות לנו מאשר לעשות זאת דרך אמריקה. כי הם יוכלו להביא לנו צרות, -פפפ לפי הצעתי - אנחנו זורקים זאת דרך חלל העולם ושולחים מסמך על כך ליארינג.
- ר"מ ל. אשכול: אילו אמרו שיש להם איש כזה וכזה ויבקשו אותו וישלחו אותו והוא יביא תשובה ברורה - היה זה ענין אחר.
- השר א. אבן: יצרי התיווך אצל אמריקה גדול לש - יותר מאשר אצל יארינג. כי הם מדברים לא על מליט, אלא על שטחים - על סיני, מיראן וכיצד יסתדרו הדברים. לכן, הדבר המסוכן ביותר זה להפעיל זאת דרך אמריקה. מהלך שני זה דרך יארינג, ~~אנחנו לא אנחנו~~ הוא הפחות מסוכן והכוונה לעשות זאת דרך הציבוריות.
- ר"מ ל. אשכול: אבל עובדה היא, שאנו יודעים, שאפילו חבר בלאק, שהוא ידיד גדול שלנו, והיה כאן וישבנו ביחידות, נשבע לי ב-27 שבועות, שהוא בא לביקור פרטי לגמרי, והוא ידיר ויועץ מיננסי כלכלי ואסטרטגי של כוויית ויודע בעל-פה כל המספרים, כמה מאות מליונים דולרים הכנסה ישנה שם, וברור שהיה כשליח ארצות הברית כאן. אבל הוא בכל זאת הציג עצמו בצורה אחרת.
- השר א. אבן: נפגשתי עם מק-לוי לפני שבוע והוא שאל אם יש לי מה לומר לו בשביל הנשיא.
- ר"מ ל. אשכול: לכן, אמריקה מנסה ובודקת ויודעת למה היא יכולה להביע.
- ר"א י. רבין: מק-לוי ואנדרסון ואחרים - כל אלה דיווחו מה ידוע להם.

בענין הסובייטי טועה מאיר עמית בענין אחד: הם רואים בחומרה גדולה יותר מאתנו את החדירה הסובייטית, אבל המסקנה שלהם הפוכה משלנו בענין זה.

רה"ל. אשכול: זה בדיוק מה שרציתי לומר.

אלוף מ. עמית: לגבי הטקטיקה - היא הפוכה.

ר"א י. רבין: לגבי המהות.

רה"מ ל. אשכול: במידה שלוחצים אנו עליהם יותר, שהנה הולכים הדוב הרוסי ומתקדם הנה, הם אומרים לנו: חנו לנו לחזק עמדתנו עם הערבים, להתחזק עם הוסיין והאחרים. אתם אומרים שאם לא יעשו - אנו עצמנו נעשה. - אם כן - עשו אתם.

אלוף מ. עמית: זה מה שאנחנו אומרים להם - אין זה משנה הרבה. לא כדאי להגיד דבר שאינך בטוח בו. לאיים עם אקדח ריק - זה הדבר הגרוע ביותר. אבל אני מסכים אתך לגבי טקטיקה, שמסקנותיהם הטקטיות שונות לגמרי ממשלנו. הם אומרים שיחנתקו מאתנו, כי אנו מפריעים לבם בענין זה.

ר"א י. רבין: זה לא נכון. העמדה שלהם פשוטה: צריך לבוא מהר הסדר, לסלק את הסיבות הגורמות לחדירה הרוסית הנה; -

אלוף מ. עמית: הם יודעים שהרוסים לא נותנים להם זאת.

ר"א י. רבין: לכן הם אמרו: בבקשה, בואו להתפוצץ על זה.

רה"מ ל. אשכול: אצאצא אבל איך מתפוצצים?

ר"א י. רבין: הכוונה שלהם שנמצא דרך להוכיח שהכוונה המצרית היא אחת משתיים: או רצינית, שאינם מאמינים בזה כל כך, -

רה"מ ל. אשכול: אין קל מאשר לבדוק זאת. או שזה אמת ואולי נשמח ונצחק מתוך דמעות, כי מתרגלים אנו כבר לכל שטח סיני ולכל דבר אחר שנמצא עתה בידינו. אבל אם ניווכח שזה דבר רציני, אזי נבין שלא יועיל לנו דבר ונצטרך לזוז באיזה מקום שהוא, או שנבלה את הבלוף ואח זאת עלינו לעשות עתה.

מר ב. רפאל: הנושא שעמד בפנינו בשעה האחרונה היה זה: האומרים אנו שהננו מוכנים להתחיל לדבר לגוף העניינים.

ישנן שלוש אפשרויות לדבר לגוף העניינים: האחת - באמצעות יארינג. השניה - באמצעות האמריקאים; השלישית - שיחות ישירות ישראל-מצרים. אם נלך בדרך של יארינג, זו תחילתו של הריון ולא נצא מזה. לא נביע לא לבירור הענין, ולא לתכלית אחרת, אלא לחסבוכות קשות וודאי שלא נזכה להביע לא לתוצאה מסוימת שהיה רצויה לנו.

אם ייעשה היישר - הדבר דרך האמריקאים - ודאי שלא נתקדם, כי הצד השני אינו רוצה להביע להסדר אתנו.

לכן, אני חאה אפשרות אחת ויחידה: היות ומצרים מדברת אתנו דרך עתונות ורדיו, אנו מדברים אתה דרך עתונות ורדיו. אם הם רוצים לדבר אתנו - צאצא בחדרי-חדרים - נדבר אתם בחדרי-חדרים. ואז העמדה שלנו נשארת כפי שהיא, ויכלים להשאיר לעצמנו מה שדורשים האמריקאים.

ד"ר י. הרצוב: איני מתנגד לקו של גרעון. אך מבחינת האפשרות - הקו הזה הביא פירותיו לפני שלושה חודשים. אבל לפני שמדברים על טקטיקה שלנו כלפי ארצות הברית ומצרים, עלינו לנסות להביע להערכה - מה המצב.

המצרים עשו תפנית מדינית, בעידוד הרוסים. אני חושב שזו תפנית של- במדיניות מהותית, ואבסס דבריי: מצרים עשתה זאת, כי אם לאו - עליה להמכונן למלחמה. אם כך, החרידה הרוסית פירושה יהיה השתלטות על מצרים. לכן, יש לנאצר שתי אפשרויות - הסדר או מלחמה. מלחמה פירושה לנסות עין סואץ עם כיסוי רוסי איזה שהוא. וברגע שמיסיס רוסים פעלו כביבוי על כוחותיו של נאצר על ארמיה מצרים, משדה תעופה מצרי, הרי הסיכוי שלו להשתחרר מהם - קלוש ביותר.

בפניו עתה שתי ברירות - או לתת להם להשתלט או לנסות להגיע להסדר.

לדעתי הוא יכול להגיע להסדר, שיוכל להסבירו כלפי העולם הערבי. והם אומרים זאת למעשה: הוא אומר שהוא מקבל את החלטה או"ם מאלף עד תיו, לפי פירושו שלו.

ר"מ ל. אשכול: בסדר ההחלטות של 22 בנובמבר, הנסיגה היא סעיף א'?

השר א. אבן: לא. (מצטט את ההחלטה מהכתב).

על כל פנים יש פירוש לדברים הללו, ואין בהם מוקדם ומאוחר.

ד"ר י. הרצוב: המצרים יכולים לקבל החלטה מועצת הבטחון וחלה תפנית בעמדה שלהם. כל הזמן הם אמרו: - תחילה תהיה נסיגה.

עתה הם אומרים אחרת. נאצר ספרש את הדברים עתה כך, שהכל צריך להעשות בבת-אחת. ישראל צריכה להוכיח שהיא נסוגה מכל הטריטוריות שכבשה. תמורת זאת הוא יודע ב-1 בספטמבר על חופש-טיט בחעלה וביחס לסואץ הוא רוצה לקשור זאת בעניין הפליטים.

נאצר יכול לטעון שלא כחוב כאן עניין המו"מ ולא עניין החוזה, אלא הוא עומד על החלטה זו. השאלה היכן עומדת טאן ארה"ב. ההבדל ביניהם עתה בכך: לבני-4 הגבולות הם סבורים בעניין עזה, שלא צריך להחזירה למצרים. צריך ליצור דבר שיאפשר כיסוי מתאים למעמד עזה.

השר א. אבן: השאלה היא אם חושבים ש הם על גבול אחר מ-4 ביוני.

ד"ר י. הרצוב: בזה איני בטוח. אני חושב שהמסב הוא כזה, ולא צריך לראות בזה מכה כה רצינית, כי למעשה הבאנו את

מצרים לשינוי-עמדה, שקודם-כל היא אומרת שזו חבילה אחת. המסב הוא, שכרגע זה אנו במאוקהף טכסיתית חמורה. כי ברגע שהיא מקבלת החלטה על חבילה אחת ולא מתנה זאת בנסיגה תחילה, אזי היא קרובה יותר לארצות-הברית.

ר"מ ל. אשכול: אם אינה מתנה זאת בנסיגה, אזי אין נסיגה.

ד"ר י. הרצוב: השאלה אם מוכן אהה שב-1 בספטמבר תהיה נסיגה.

אומר עתה כמה שונה ארה"ב ממצרים: (1) ביחס לעזה, יתכן שמשחו מוכנים הם לעשות. (2) דומני שיהיה להם קושי רב בעניין סואץ, לעשות להם בזה קשיים. (3) מועצת הבטחון מחכוונת שבעניין ה"סטלמנט אוף פים" תהיה אחר-כך פגישה שן הנציגים והם יחליטו להתווס על ה-1 בספטמבר. הם בכנות רוצים לפעול לקראת שלום.

היות והסדר כזה לא יתקבל בשום אופן על דעתנו, אזי

חושב אני שעלינו לראות את המציאות שאליה מחקרים אנו - כחמורה מאד. אני סבור שבבולות בחדים פירושו שהם מודיעים שלא יפגעו בנו. אני חושב שלגבי ירון הם חושבים על ענין הגדה שיוחזר להם. לגבי ירושלים חושבים הם על איזה שלטון משותף. אבל לגבי המצרים לא היה לי רשם כזה. על כל פנים - דבר זה אינו מחזור לי עד עתה.

ר"מ ל. אשכול: מה אחת מציע?

ד"ר י. הרצוג: ברבע זה, בעוד שעד לפני שבועיים ארצות-הברית ואנחנו הלכנו יחד, היום ארה"ב יותר ויותר נדחקה מכורח

המצוה לצד המצרים. לכן, במצב כזה אין לנו מנוס, אלא שלושה דברים: קודם-כל, מקבלים אנו את הקו של גדעון רפאל, אם כי לא הערכתו, אלא את ה"אובר צ'לנס", ומוכרחים משתינקודות לא לסטות, ולו גם לומר לאמריקאים: 1. לא נוציא מפינו מילה על חוכן בלי מו"מ, בו המיטבו אתנו; 2. לא ניסוג - בלי חוזה-שלום.

עלי להעיר על דברי שר החוץ: רבותי, מבחינה טכניסית - המלה "חוזה-שלום" היא מפתח. כאן. צריך לומר לאמריקאים, -שלא ולעולם כולו, שבלי מו"מ וחוזה-שקום, הבטחה - אין בה שום דבר, וזה צריך להיות מלווה עם התעמולה שיה דיבר גדעון רפאל.

3. אני בדעה שעל סיני אפשר יהיה לדבר אתם בשני מישורים: אפשר יהיה לומר להם: איך רואים אתם את המצב התיכון? - הם יגידו בענק הרוסי - שעלינו לסגת. אז נשאל אותם בכל זאת - כיצד יעמדו. הם ישאלו אם אנחנו רוצים את כל סיני. הייתי אומר שאם יחד מוכנים אנו לנסות לדבר על התוכן, חוץ ידיעה שזה המינרמוס ולהזהיר אותם שעל מינימום זה יהיה מסבך עצום.

אם לאו, צריך לעמוד על מו"מ, על חוזה-שלום. להגיד לארצות הברית שאם לאו - הרי עמדנו עד עתה ונעמוד גם הלאה בזה. עלינו לשבור את הקו הזה של המצרים.

מר ג. רפאל: כל זמן שאין מחוץ לגבי כוונות הצד השני - אין מה לעשות יותר מזה.

השר א. אבן: אם חיקחו את נאום גולדברג מ-16 בנובמבר, על משמעות הבבול - זה מתקבל על דעתי.

אוסף מכוכה ומצוקה: האמריקאים רשאים בהחלט לחשוב שיש להם זכות כנשה אחנו לגופו של ענין. כי ב-19 ביוני החליטה הממשלה, שבחזרה שלום היא מוותרת על סיני. (לא על עזה, אלא על פירוז בסיני, שרואים אנו אותו כדבר מטפיק בשבילנו. היתה רואה, באותו הזמן, להגיד להם זאת.

ר"א י. רבין: זה נאמר והם זוכרים זאת.

השר א. אבן: לא גמלנו אותם מזה וקשה לדבר אתם דיבור בנושא טריטוריאלי.

ד"ר י. הרצוג: אני מציע שנביד להם, שההחלטה מודש יוני, כל מה שנאמר בה, אפשר להסביר זאת לעמלא בישראל, רק בתנאי אחד, שיהיה חוזה שלום כתוב וחתום. רק אז אפשר לצאת עם זה אל העם בארץ. בלי זה - אין כל אפשרות כזאת. אם הם יאמרו שנלך עם זה לפועצת הבטחון -

נלך עם זה למועצת הבטחון. אם יהיו טנקציות - יהיו גם סנקציות.

השר א. אבנר: כאשר הצינו שאנחנו צריכים שאתריקה הפך חסמך את קוסיגין

מלכפוח עלינו נסיבה, חשבנו - מה עלינו לומר בענין

השלוט. נחכנסה הממשלה והחליטה עם בגין בתוכה ועם ברזילי, החלטות אלה:

(א) שבחוזת שלום נהיה מוכנים לפנות את סיני, לא את עזה, כחנאי שזה יהיה

חוזת החוסן סיני תהיה - שטח מפורז לפחות בחלקו.

(ב) תהיה מוסמך למסור זאת רק לגורם אחד, לאמריקאים.

כל זה כתוב ורשום.

ר"מ ל. אשכול: זה רק מוכיח שייתד-הברזל היחיד, העמוק שצריכים אנו

להאחז בו - זה חוזת-שלום.

על זאת אין ויכוח בינינו.

זאת אפשר לומר גם בפומבי.

ר"א י. רבין:

ר"מ ל. אשכול:

השר א. אבנר:

אני חושב שהמסמך של מו"מ - יש לו ערך. זה לא נכון

שזה ענין של טכסיס. יש חולשה גדולה בהנמקה של רוטטוב,

שכאילו בעצם הפגישה יש הכרה. קודם-כל, הם נפגשים עם הויאטקונג ואינם

מכירים בהם.

הם מביאים את הדובמא של ויאטנם. הם הפסיקו את

ר"א י. רבין:

ההפצות, אנשים שלהם נהרגים תוך כדי שיחות, הם הלכו

ף לשיחות עם צפון-ויאטנאם על דרום-ויאטנאם בלי לשתף בזה את דרום ויאטנאם.

אמרתי להם: משום שאנחנו הצלחנו ואתם הפסדתם.

ר"א י. רבין:

הנוסחה שלנו צריכה להיות, שלא מדברים על סובסטנטיב,

השר א. אבנר:

אלא בנוכחות -

הסיסמה צריכה להיות שכל מה שאומר עכשיו נאצר, זה בדיוק

ד"ר י. הרצוג:

דגם שנת 1957.

יארנינג הוטף להיות מחוץ ברבע שנותנים לידידו מפה.

השר א. אבנר:

אנחנו היכין מתחילה הצרה - היא מתחילה בירדן, כי

ד"ר י. הרצוג:

זאת באמת תיפגש ותחתום חוזת-שלום, וזו בעייה הרבה

יותר גדולה. לכן, לגבי מצרים יש תקווה, שאם נלך בקו זה -

אם ירדן תחתום חוזת וזה יסמך אותנו בענק ירושלים -

ר"מ ל. אשכול:

מה הרע בזה?

הטכסיס שלא דוים בלי מו"מ וחוזת שלום, הוא טוב לגבי

ד"ר י. הרצוג:

מצרים. לגבי ירדן - זה ענין אחר.

אני מציע שלא ננטוש את הנוסחה של "פיס טריטי", אבל

השר א. אבנר:

אין אדם בעולם בר-סמכא, שיסכים שיש הבדל בין

"קונטרקטל פיס" ובין "פיס טריטי", כי זה מכביד.

לא היה מקרה בעולם של הסכם שביחת-מק פא שנחתם בין

ד"ר י. הרצוג:

שני הצדדים, כאשר לא נפגשו הצדדים פנים אל פנים.

אגב, הוא מוכן לתת בשלב שני על הסכם שביחת-נשק "אנדר רירינג ביי

או-טאנט". הוא יקרא לזה "וויטרול", והמלה "פיס" לא תופיע אצלו כלל.

אפשר לטעון שאחרי העסק של שביחת-הנשק - אין לנו

מנוס, כי בלי בלי שייאמר במפורש "פיס" - אין לנו מנוס.

השר א. אבן:

העמדה שלנו שענין ה"וויסדרול" כלול בענין השלום.

מר ג. רפאל:

ההבדל בהערכה בינינו ובינך הוא בזה, שנאצר רוצה גם בזה וגם בהכנות למלחמה. כאשר יקבל הקלה לפי מהלך זה, הוא מרויח זמן להתכונן למלחמה וכל כמה שימכונן יותר, יהיה חזק יותר. אם זה יתפוס - הוא לא יתנגד.

ד"ר י. הרצוב:

אתה אומר שכל המהלך שלו הינו סכסיס. אני אומר שהוא רוצה לבסור את הענין.

ר"א י. רבין:

הרוסים לא רוצים בהסדר-שלום, וזה המפתח למצב.

ד"ר י. הרצוב:

בדיוק כך. הם רוצים שיחבסם ואז נצא אנו מסיני.

אלוף מ. עמית:

מי מפריע לו בעוד המש שנים לעשות מלחמה?

השר א. אבן:

אני סבור שהדבר מוסכם, שעלינו לעשות את ה"פאבליק צ'לנס" הללו.

רה"מ ל. אשכול:

מה יצא מסיבוכים אלה? בודאי שכל דוקומנט יעל כל-

להיקרא על-ידי כל אחד כפי שירצה.

השר א. אבן:

נוסף על הפאבליק צ'לנס" אצא מצא מסרנו ליארינג את המסמך והוא כבר אישר לנו שזה הפירוש המצרי. הם אינם

רוצים בשלום חוזי.

רה"מ ל. אשכול:

אין לנו מה לחדש כאן, צאלאמאק לגבי הקונצנזוס כאן.

ר"א י. רבין:

פרט לעובדה אחת, שהאמריקאים אומרים לנו: בסדר, מן

מקבלים אנו את הסיזה של שלום; אין ויכוח על זה ואני

חושב ש-90% מדעת הקהל האמריקאית אתנו בזה. אך עתה אומרים הם: רבותי, יש

איבה של עשרים שנה, היו שלוש מלחמות. אתם חושבים שהתחלה צריכה להיות

בצילום משותף - מצרי-ישראלי? - "אנדר דה הוספיסס של יארינג"?

לכן, הם אומרים: לפתך על זה את הענין - אין זה מהקבל

על הדעת.

רה"מ ל. אשכול:

יצחק, זה נוסח יותר מרי קל ועל זה צריך לתת בשיניים.

זה לא ענין בו רוצים אנו להצטלם אחת יחד. אנחנו אומרים, שרוצים אנו

לבוא ולשבת ולדבר אתם יחד על השלום, אחרי עשרים שנה, ואחרי שלוש מלחמות.

אם לאו- שיעברו עוד חמש שנים, עד אשר הם יצטננו או עד אשר נתקרב אנו.

בי אם נדוץ מהעסק הזה - יוכלו לשחוט אותנו בסכין אחת-שתיים.

מר ג. רפאל:

זו אחיזה-עיניים, כי האחיזה המצרית היא - להמשיך

בהכנות לוחמה.

רה"מ ל. אשכול:

לדעתי עלינו לומר לאמריקאים: חברים טובים, לא היה

נסיגה, אלא עד שנדע דברים ברורים, מה עס הסואץ ומה

עם הדברים האחרים.

ר"א י. רבין:

אני מציע שעל זאת לא נדבר. כי הם אומרים: אם אתה

רוצה לקבל מהם פרטים - תציב גם אתה פרטים. הנקודה

היא - שלום או לא שלום.

השר א. אבן:

"ווידאוס נגוסיאיישן" לא יכול להיות הסכם. בלי

הסכם - לא יכול להיות חוזה-שלום. הדברים קשורים

האחד בשני ונובעים האחד מהשני.

ר"א י. רבין:

בלי שלום - לא זזים. אין אפשרות להגיע לשלום זה,

אלא על-ידי הסכם. אין הסכמת - אלא על-ידי מו"מ.

ף

- ר"מ ל. אשכול: זה נוטח של גן-ילדים. ראסק אינו מינוק. אבל אם אתה רוצה ללכת כך - בסדר. אבל הפירוש הפשוט הוא, שאם זה לא כך, - אנחנו לא דזיס. נכון? כי אחרת זה יהיה באמת כפי שאמרתי, - יקחו חתיכה מפה וחתיכה משם ונישאר בלי כלום.
- השר א. אבן: מהנסיק שלי באירופה, דבר אחד נקלט & והוא, שמצרים רוצה להגיע להסדר בלי מו"מ, שזה לא היה בשום מקרה בהסטוריה.
- ד"ר י. הרצוג: נאצר לא יוכל לוותר, כי הוא אמר לחוסיין: ברגע שאפגש אתם, פירוש הדבר שהם נצחו במלחמה. כל עוד לא נפגשתי אתם - לא נצחו אותנו.
- השר א. אבן: הסרוב שלהם להיפגש - נותן לנו יותר אפסוסאט אפשרויות מכפי שהציג יצחק כהן. אני סבור שיש בזה עדיין דלק.
- ר"מ ל. אשכול: במצב הנוכחי הגענו בכל זאת לסוף. אם גם ניקח את מצב-הרוח השורר בארץ - איננו יכולים לזוז עוד.
- השר א. אבן: צריך להביא את סרובם להיפגש איתנו לידי ביסוי חד יותר.
- ר"א י. רבין: סרובם לשלום או להיפגש איתנו?
- ד"ר י. הרצוג: צריך להתחיל דוקא בסירובם להיפגש איתנו.
- השר א. אבן: תראו לי מקרה אחד בהסטוריה, כאשר מדינות הגיעו לשלום חוך סרוב להיפגש.
- ר"מ ל. אשכול: אחרי כל מה שעבר, אין לנו יסוד להאמין, שאחר שייפגש הבעל-דבר - שייענה לנו?
- ר"א י. רבין: הם לא אומרים זאת.
- ר"מ ל. אשכול: אבל הם חושבים זאת.
- ר"א י. רבין: דבר אחד המסקנה שלי מענין ההכרה בחריפות הבעיה הרוסית, היא אחת: בגלל זה הם מוציאים אותנו מהבונץ בענין ירושלים ופועלים באו"מ בבדידות רבה ומזהירה מאד. אין מקדים לזה לגבי אמריקה. וזה מסיבה אחת: המסקנה שלהם ויזאוי החדירה הסובייטית, שעליהם לסלק את המצאות המזרח-תיכונית, שנמנה את היתרון הזה לרוסים. וזה - שלום בינינו והערבים.
- ר"מ ל. אשכול: הם יגידו לך ביום מהימים, שתואיל לסגת?
- ר"א י. רבין: בלי הסדר-שלום בין הצדדים - לא.
- ר"מ ל. אשכול: הסדר-שלום, זה דבר מוסכם בין שני הצדדים.
- ד"ר י. הרצוג: הם מוכנים לסלמנט, ואני חושש שיביאו את המצרים בנוכחות או-טאנט, וגם אנו נצטרך אז לחתום.
- ר"מ ל. אשכול: אני שש מנבא שעלול להגיע רגע, שהמצרים יגידו, שהם מוכנים לחתום, בתנאי שהם רוצים לדעת אם המפה היא זו, שהצבא שלנו נסוג עד גבולות ה-4 ביוני.
- ד"ר י. הרצוג: זה ברור.
- ר"א י. רבין: בלי נסיגה, לא יהיה שום הסדר.
- ר"מ ל. אשכול: גם נסיגה שונה מנסיגה.

- ר"א י. רבין: גם האמריקאים אומרים היום, שלפחות עד הבחירות אפשר להניח בבטחון שעמדת האמריקאים לא תשתנה, ועמדתם היא זו: לא נסיגה לפני הסדר החום בין הצדדים.
- ד"ר י. הרצוב: הצרה היא ~~אם אמריקאים יסכימו~~ שנאצר יכול לקבל זאת.
- רה"מ ל. אשכול: העובדה הזאת מחייבת אותנו גם להבא.
- ד"ר י. הרצוב: המצרים יכולים לומר, שהם מוכנים לחתום הסכם, שפרושו יהיו שישראל נסוגה ב-1 בספטמבר עם כל כוחותיה. והדרך תהיה חפזית לשיט.
- השר א. אבן: זה מרחק די גדול בין העמדה הסצרית והאמריקאית, כדי לאפשר לנו לעמוד בזה.
- מר ג. רפאל: אני רואה את אפשרות ההסדר האמריקאי-סובייטי ברור יותר מאשר כל המהלכים הטכסיסיים שעליהם דובר כאן.
- ד"ר י. הרצוב: הט עלולים לדחוק את המצרים לחתום על הסדר, כמו שדחפו אותם להסכים ל"פאגא-דיל".
- רה"מ ל. אשכול: אני מציע שנחדל לפחד.
- ר"א י. רבין: מק-לוי אמר, לנאצר (והוא אינו מהירידיים שלנו): חדע לך, ישראל לא תקלוט את הפליטים, כי הצטרך לייצא פליטים. הפליטים צריכים להיקלם באזור כולו. גם ישראל צריכה לתת תרומתה לזה, וזה הכל.
- רה"מ ל. אשכול: ניתן כסף למטרה זו. נוציא אוכליגציות לחמשים שנה, ב-2%...
- ר"א י. רבין: עיקר הכסף בא ממקורות בינלאומיים.
- מר ג. רפאל: אילו מקורות?
- רה"מ ל. אשכול: יש כסף של חברות רבות, של הרוסילודים, של בלאק ואחרים וכן הכסף שמוציאה אונר"א.
- אמרתי כבר למישהו, שאם ישראל תשתתף בזה בעשרה אחוז למשך כמה וכמה שנים? - הרי לא עושים זאת בשנה אחת, ואפשר להרחם לפנין זה למשך כמה שנים.
- מר כיתן: קבלנו את הדו"ח על שיחות מק-לוי ואנדרסון.
- מופן רשמי, מהסטייט-דיפרטמנט, כמובן - מקוצר.
- הפרט הדין בעניין הפלשתיים - הפליטים - אינו מופיע שם.
- ד"ר י. הרצוב: בנקודה הקשורה ברוסים, סוכס עם שר החוץ ויצחק וגדעון רפאל; שאולי אפשר להחליף על כך כמה מלים
- גם כאן?
- השר א. אבן: נפגשנו עם ראש מדינה ערבי, עם פמלייהו והגענו למה שהגענו. לדעתי הגענו למפתן, שעתה צריך להספיק או לפרט הצעות. צריך לכנס את הטריבוונה אצלנו, שחדון בזה.
- מר ג. רפאל: לגבי הרוסים, עלינו להתחיל לדבר עם האמריקאים על מכלול בעיות המזרח התיכון בכללותו.
- ר"א י. רבין: אני באופן פרטי אמרתי, שאין אני מוססן סטעס הממשלה לרון בזה.

הצעתו לאמריקאים: בואו נבנה חזית משותפת. אמרתי: אני

מבין את האינטרס שלהם בירדן. הקשר בינינו והעולם הערבי והמוסלמי יהיה ירדן. ארגנו את פרס, סעודיה, לוב, מארוקו וטוניס, שיתנו את הבאקינו במקום מצרים, לירדן, להגיע להסדר אחנו. אך נהיה מוכנים לכך, בתנאי שאמצא שזה יהיה מהלך לרחיקת הסובייטים, לצמצום השפעת נאצר. סעודיה, לוב וכו' יפסיקו את התמיכה הכספית שמזרימות הן אליו.

הם אמרו שלא יקחו שום סיכון במזרח התיכון כיום. וזה

סייך כיום לפסיכולוגיה הקיימת עתה באמריקה. ג'ונסון יותר מכולם אינו מוכן היום להיכנס לשום אבנטורה פוליטית. הם בתפיסה אמצא דפנסיבית מוחלטת. הם מחפשים הסדר בלי התנגשות עם הרוסים. במסגר זה, עד הבחירות, לפי דעתי - אין לזה שום סיכוי.

ג'ונסון נשבר על מדיניות ההערבות בענייני העולם. הם

אומרים עתה: אנחנו היום לא ניטול שום יוזמה, לא נסתכן. הבעיה שלנו לא איך להחזיר את העמדות במזרח התיכון, אלא איך לפנוע התמודדות. אגב, אני מוכן, שכל מי שרוצה לעשות נסיון, - יעשה. השולחן פתוח לכך.

מר ג. רפאל: יצחק צורק בזה, שניסה לבדוק את האפשרויות

של הידברות אמריקאית-ישראלית בענייני המזרח התיכון.

איני רוצה לבוא בתאוריה זו או אחרת. איני רואה הביון כדברי האמריקאים, שקיום פאל-המלך חוסיין וקיומה של ירדן, זה באמת גורם בינלאומי, אם זה אינו חלק של מדיניות מזרח-היכונית לעצור את הסובייטים. הם לא מחפשים עימות והתנגשות, אבל גם לא נסיבות והתמודדות. הצי הששי נשאר בים-התיכון.

וכי מה אומר ברזנייב, כבר שנה שלמה: תיקחו את הצי

הששי מהים התיכון; ולא אמר אף פעם שישראל צריכה לסגת מסיני, כי הם רוצים את הים התיכון לשליטתם. זה הדבר שעליו נאבקים הם עתה.

לא ראיתי שום סימן, שהמדיניות האמריקאית מתקפלה

כאן, אבל היא במבוכה. היא זקוקה להערכות מחדש.

אני חושב שאנחנו היום הגורם הצבאי המרכזי כאן.

אחנו יש על מה לדבר כאן.

רה"מ ל. אשכול: בישיבת הממשלה, אני מבין שיועלה הדבר. ואז נעביר

דברים לדיון בועדה שרים לענייני בטחון.

עכשיו דרושה לנו אינפורמציה. היו שתי שיחות עם

יארנינג. אחת הייתה אחר והאחרת - כיצד האמריקאים

שזורים בזה.

יום ראשון יהיה אומלל מבחינת ישיבת-הממשלה.

אקרא את המברקים, ואז נגיע להחלטה כלשהי.

נצטרך לקיים השבוע ישיבה שניה.

הם ירצו לזה את כל הממשלה, כי זה עניין של מדיניות-

חוץ.

טוב, נתייעץ אחר-כך על הדברים, כיצד לעשות זאת בממשלה.

רה"מ ל. אשכול:

השר א. אבנ:

רה"מ ל. אשכול:

מר ע. יפה:

רה"מ ל. אשכול:

